

A módszertan ürügyén – fésületlenül *Egy el nem mondott hozzászólás*

Bevallom, e találkozó címe – *A módszertan jövője* – megijesztett. Nemcsak attól féltém, hogy ismét megpróbálunk tudományt fabrikálni a szakmánkhoz szükséges tudományágak eljárásaiból, technikáiból, hanem főleg attól, hogy azt a vákuumot, amelybe szakmánk vezette önmagát, ismét – mint már oly sokszor – módszertani kérdésként akarjuk értelmezni és kezelni.

Örömmel tapasztalom, hogy ehelyett a megyei művelődési központok ún. területi és/vagy hálózati munkájáról, annak értelmezéséről van szó. A kérdés tehát az: van-e jövője az mmk-k "módszertani" munkájának; milyen mmk-lét kínálkozik számunkra? Az erről való vitát többen értelmetlennek vélik. Egyik érvük, hogy az új hatalom nem fogja engedni a túlburjánzott költségvetési intézmények támogatását, pláne az ilyen "haszontalanokét", mint a mienk. Ezzel függ össze a másik érv, hogy az új önkormányzati törvény úgymis megszünteti a megyét – ti. a megyei tanácsot –, s akkor nekünk is végünk.

Egy-egy megjegyzés ehhez: A költségvetési intézmények gyakran valóban pazarló, értelmetlen pénzszerzésének megállítása nem jelent(het) a kultúra és intézményeinek leépítését. Ne mossuk össze a kettőt! Továbbá: minden társadalomban vannak olyan funkciók, feladatok, amelyek kívül esnek a központ és a helyi társadalom, sőt, akár egy városkörnyék "hatáskörén", lehetőségrendszerén. Erre lehet adekvát régió egy megye (vagy bármi más névvel illetve), amelynek *szellemi-szakmai* központja, minden hatalmától megfosztva kizárólag az ott felhalmozódott tudással, s ehhez kapcsolódó technikai-infrastrukturális potenciállal *segíti* megoldani az itt keletkezett feladatokat, problémákat. S ha az egészségügyben ilyen lehet pl. a megyei KÖJÁL, akkor miért ne lehetne a művelődésügyben az MMK?

Nem az tehát a kérdés, hogy kellünk-e, hanem az: tudjuk-e bizonyítani *hasznosságunkat* a társadalom számára? Ehhez azonban a szakmánkban elharapózott destruktív magatartás helyett végre *dolgozni* kell(ene), mégpedig *jól!* És itt kell szembenézni a következő felfogással: veszélyben az eddigi mmk-lét, nosza, váltsunk át gyorsan lakossági szolgáltatásra! Szervezzünk helyi tanfolyamokat, rendezvényeket... mert hogy ehhez értünk. S tegyük mindezt vállalkozásban, hiszen már a régi jó "113-as" is erre serkentett bennünket. Hurrá, dől a pénz (a saját zsebünkbe is)! Maholnap nem tudni, egyik-másik népművelő mit tesz az asztalra tulajdonképpen fizetéséért. De se baj, halljanak rólunk, kerüljünk be a köztudatba, hátha így megmenekülünk!

De ki? A népművelő? Az intézmény? Netán a művelődés ügye? Nos, azt gondolom, ezzel a taktikával – stratégia nélkül – kisöpörnek bennünket, mert nem leszünk többek, mint *egy* az így-úgy működő "kultúrházak" között. Éppen azt a sajátosságunkat, azt a minőségi *többletet* adjuk fel, amely a megyeiség által felhalmozódott lehetőségrendszerrel jelenti, s amely által megtalálhatjuk azt a társadalmi funkciót, ami szükségességünket bizonyítaná. Ehhez kellene stratégia, mely szakmánk segítésére irányulna.

Node, mi a szakma? Véleményem szerint mai történelmi hivatásunk az, hogy *segítsük a társadalom minőségi újraépítését*. S a konkrét település konkrét intézménye és népművelője pedig tegye ezt saját *helyi társadalmában*. Segítse állampolgár-társaival együtt megteremtteni a helyi *nyilvánosság* feltételeit, formáit, tereit; ideológia- és pártsemlegesen segítsen a helyi *érdekek* megfogalmazásában, képviselésében. A szerveződő(tt) csoportok, közösségek életét intézményi háttérével és magas szintű tudásával szolgálja. Ezekhez azonban az a *szándék* kell, mellyel a népművelő eldönti, hová áll: marad a mindenkori irányítás alkalmazottja, vagy a helyi társadalom – és állampolgárai – partnere, segítője akar lenni. Ezen morális előfeltétel után beszélhetünk csak az ilyen típusú munkához szükséges *képességekről*, mint társadalmi

ismeretek, emberei kapcsolatok, kulturális értékek. Mindez adhatja azt a *hitelességet*, amelynek alapján elfogadják. (Félreértés ne essék: elképzelésem nem zárja ki a közismert tanfolyamokat, klubokat, szakköröket, csak más fontossági sorrendet jelent, pontosabban: alárendeli ezeket a fenti elveknek.)

Néhány gondolat e munkához:

1. A népművelőnek ki kell lépnie a védettséget s gyakran felmentést adó intézményi falak közül. A *település egészében* kell gondolkodnia és cselekednie, mert nem az a fontos, hogy hol, hanem hogy történik-e valami? Mögé kell látni a "tele a ház" áleredményének, mert az oda való bemenés szándéka és lehetősége már eleve szelektív. (Hogy csak a nagyszámú tanyai népességre utaljak.)
2. E logikának testvére a "kielégítem a felmerülő igényeket". Vegyük észre, hogy az elmúlt évtizedek alatt nem tanultunk meg még kérdezni sem, így hamis kérdésre szükségszerűen hamis a válasz. S akik még nem is kérdeznek? Netán ők az igénytelenek? Meg kell tehát tanítani kérdezni is, hogy saját életük *valódi* kérdéseit tehessék föl, s mi arra válaszolhassunk.
3. E munkát csak *probléma-orientált* gondolkodásmóddal lehet végezni, ugyanis az eddigi felszíni kultúráközvetítésünk mindig elkerülte az emberek gondjait.
4. Mindehhez új népművelő attitűd kell: az eddigi terjesztő helyett a *fejlesztő-segítő* népművelő-szerepre van szükség.

E *település-függő hivatás* jelzi a mi utunkat is. A megyei művelődési központok funkciója is e gondolatkörben keresendő. Röviden: ha az egyes intézmények és (szak)emberek dolga a helyi társadalom és nyilvánosság minőségi újraépítése, akkor a mi dolgunk az, hogy ezeket az intézményeket és (szak)embereket képessé tegyük erre a munkára. Ehhez kell (fel)építeni egész szellemi-tárgyi potenciálunkat, ezt kell céloznia egész információs, szolgáltató, képző és továbbképző rendszerünknek. A lakosságnak nyújtott közvetlen szolgáltatás két esetben fogadható el: 1. ha az nem zavarja az eredeti funkciót, sőt, ahhoz intézményi (s nem magán-) tőkét termel; 2. ha egy-egy szakmai kísérlethez szükség van kisszámú gyakorlatra, hogy annak tanulságait közreadhassuk.

Nem sorolom tehát elsőrendű feladataink közé a látványos minősítési rendszereket, fesztiválokat, bemutatókat (ld. intézményi prioritások), még kevésbé az ortodox-módszertan kövületeként ittmaradt területre járást mint úgynevezett szakmai tanácsadást.

A megyei művelődési központnak le kell szállnia az intézményhierarchia tetejéről, s egyenrangúságot hirdető és mutató szellemi központként kell funkcionálnia. Ennek természetesen strukturális és személyi konzekvenciái is vannak, de az már egy másik fejezet...